

Viktor Janrik

ESC: återgå till sosselinjen

Choose Advanced Options For: fritt företagande

ERROR: Inskränkningar i den fria företagsamheten

COULD NOT FIND: företagsvänligt klimat

(Use the arrow keys to highlight your choice.)

Underlätta för företag

TRIED TO RETRIEVE {[Företagsvänlig politik]}
COULD NOT FIND IN {[Sossarnas partiprogram]}

ERROR: Höga skatter

{[Regeringens politik för företag]} is damaged
and can not be opened. Please move to trash.

ERROR: Sverige jobbar inte

//>{[Font Liberala studenter]}</

<< Restart samhället. Or System collapse >>

Fria marknader > > seri

Enable last good politik för företagare {(Alliansen)}

Reformer för att återstarta
svensk ekonomi

ENTER: Choose lower taxes

Frida Gommel

DELETE: Onödig byråkrati

REPAIR: Arbetslinjen

RESULT: Tillväxt

Förord

Varför ska ett politiskt studentförbund ägna tid åt näringspolitiska frågor? Borde man inte fokusera på byggande av studentbostäder, priset på kurslitteratur och hur många mikrovågsugnar som finns i lunchrummet?

Inget utesluter förstås att man ägnar sig åt bådadera. Men det är lätt att glömma när man är mitt uppe i studierna, att studietiden bara varar några år. Efter avslutade studier väntar årtionden av arbete, företagande och annan förkovran – som ytterst påverkas av hur företagsklimatet i landet ser ut. En väl fungerande näringspolitik borde därför vara även i studenters intresse.

Sverige är, överlag, ett bra land att driva företag i. Det är hyfsat lätt att komma igång, infrastrukturen är hyggligt utbyggd, det råder bred enighet om värdet av fri handel och innovationsgraden är hög. Men detta är på intet sätt självklarheter. Att Sverige har ett bra företagsklimat bygger på att villkoren ständigt vässas, regelverk ses över för att förbättras, onödiga hinder tas ned och att det lönar sig att driva företag.

Detta måste i sin tur genomföras och upprätthållas av människor. Vettiga reformer genomförs inte mekaniskt; det kräver politiska initiativ och handlingskraft. I kombination med sakkunskap och god argumentation lägger det grund för möjligheten att förändra.

Denna rapport från Liberala studenter är ett exempel på just detta – konkreta förslag utifrån en tydlig riktning, byggda med kunskap på området och en genomtänkt argumentation. Rapporten anknyter därigenom också till en mångårig tradition i Liberala studenter av att

publicera just sådana aktuella, policyinriktade rapporter, på politik-områden bortom enbart de studentanknutna. 1960 utkom första utgåvan i Sveriges Liberala Studentförbunds skriftserie Fakta & Åsikt. Under det följande decenniet gavs ett tiotal rapporter ut i serien. Flera av dessa rapporter formade den svenska politiska debatten under ett antal år.

Sextio år senare är värdet av konkreta, genomtänkta och framåtblickande policyförslag alltså stort. Liberala studenter har alltså en fortsatt viktig roll att spela.

Stockholm, februari 2021

Patrick Krassén

Skatte- och näringspolitisk expert på Företagarna

Vice ordförande i Liberala studenter 2008-09

Rapporten är författad av Frida Gommel och Viktor Janrik från Liberala Studenters Riksstyrelse 2020-2021

För kontakt: viktor.janrik@gmail.com
frida.a.gommel@gmail.com

Framsida och layout: Elin Oskarsson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Gör det billigare att starta företag än att köpa mjölk – avskaffa aktiekapitalet	7
Varför ett avskaffande?	7
Olyckskorparna har fel om riskerna med ett avskaffande	9
Hur bör en mer ändamålsenlig regleringen utformas?	12
Våra reformförslag	13
Minska antalet kockar i soppan – inför en servicemyndighet för uppgiftslämnande	14
Tillväxten hämmas av den administrativa bördan	14
Därför behövs en uppgiftslämnarmyndighet	14
Vad kostar det?	16
Våra reformförslag	18
Det ska vara ”lätt” att misslyckas – reformer för en mer företagervänlig insolvenslagstiftning	19
Insolvenslagstiftningens betydelse för entreprenörskapsklimatet	19
Staten behöver ingen fiskal gräddfil – avskaffa det skatterättsliga företrädaransvaret	21
Utöka undantagen från utmätning	23
En effektivare reglering av företagsrekonstruktioner	24
Våra reformförslag	27
Källförteckning	28

Sammanfattning

Coronapandemin, och de förödande konsekvenser som denna har inneburit för många svenska företag, har blottat en rad brister i det svenska företagsklimatet. Under 2020 försattes 6 500 företag i konkurs, vilket lämnade sammanlagt 20 000 personer i Sverige utan jobb. I genomsnitt försattes 24 företag i veckan i konkurs i den hårdast drabbade hotell- och restaurangbranschen. De otaliga konkurserna har i många fall inneburit personliga tragedier för enskilda, när hårt förvärvade pengar fördelats i konkursbon och familjeföretag som bedrivits i generationer har tvingats stänga. Samtidigt har Sverige också tappat många av de viktiga företag som bidragit som arbetsgivare, skattebetalare och producenter.

För att ge Sverige och svenskt företagsklimat möjlighet att återhämta sig efter coronapandemin krävs en rad reformer. Reformerna krävs också för att Sverige på sikt, och även långt efter efterdyningarna av coronapandemin, ska kunna växa som entreprenörskapsnation. För att stärka svenskt företagande undersöker vi i denna rapport tre områden i det svenska företagsklimatet som behöver stärkas.

Det måste bli lättare att starta aktiebolag, och de som startar aktiebolag måste själva få välja vad de ska lägga sina pengar på. Därför föreslår vi att kravet på aktiekapital i privata bolag avskaffas.

Företagens administrativa börda måste minska avsevärt. I dag utsätts företag dagligen för en kafkaartad behandling, där samma uppgifter måste skickas till olika myndigheter i en evig byråkratisk spiral. Därför föreslår vi en särskild Uppgiftslämnarmyndighet – en myndighet som övertar ansvaret för myndighetskontakter från företagen.

Den svenska konkurslagstiftningen är förlegad, obalanserad och leder inte sällan till oskäliga konsekvenser för enskilda som tagit en risk och startat ett företag. Därför föreslår vi en rad reformer i syfte att modernisera den svenska konkurslagstiftningen.

Reformförslag:

Gör det billigare att starta företag än att köpa mjölk – avskaffa aktiekapitalet

- Avskaffa eller sänk kravet på aktiekapital för privata aktiebolag till 1 krona.
- Avskaffa reglerna om tvångslikvidation av aktiebolag och inför istället en wrongful trading-reglering som gör ledamöter i bolagets ledning personligt betalningsansvariga till bolagets konkursbo vid oaktsamt fortsatt drivande av verksamheten.

Minska företagens administrativa börda

- Inför Uppgiftslämnarmyndigheten – en servicemyndighet för företagens uppgiftslämnande
- Budgetera för anpassning och samordning mellan myndigheterna som påverkas av den nya servicemyndigheten.

En mer företagervänlig insolvenslagstiftning

- Avskaffa det skatterättsliga företrädaransvaret.
- Minska antalet tingsrätter som är behöriga att handlägga företagsrekonstruktionsärenden till högst sju.
- Slå ihop konkurslagen och företagsrekonstruktionslagen till ett samlat förfarande i en ny insolvenslag.
- Utöka beneficieregleringen så att det blir lättare att undandra egendom från utmätning om det står klart att utmätningen drabbar den skuldsattes familj på ett oskäligt sätt.

Gör det billigare att starta företag än att köpa mjölk – avskaffa aktiekapitalkravet

Varför ett avskaffande?

Vid bildandet av ett aktiebolag måste grundarna bidra med kapital till bolaget. Att täckning finns för kapitalet, det så kallade bundna egna kapitalet, utgör dels en förutsättning för att starta ett aktiebolag, dels en förutsättning för att fortsätta bedriva bolaget utan risk för personligt betalningsansvar. Genom en lagändring den 1 januari 2020 är kapitalkravet i privata aktiebolag 25 000 kronor, jämfört med det tidigare kravet på 50 000 kronor.

Vi menar att sänkningen är ett steg i rätt riktning, men att den bör fullföljas och utökas. Skälen till dessa är flera.

För det första kan det antas att lägre aktiekapital skapar en större tillgänglighet till aktiebolagsformen för nyföretagare. Bland annat visar erfarenheter från 2010 års sänkning av aktiekapitalet från 100 000 till 50 000 kronor att antalet aktiebolag ökade.¹

För det andra möjliggör en sänkning av aktiekapitalet för en mer effektiv prissättning av kapital. Kravet på aktiekapital är endast ett minimikrav på kapitalinnehav i bolaget. Eftersom andelen eget kapital är av stor betydelse för bolags kreditvillkor väljer många bolag att inneha ett högre aktiekapital än det minimikrav som föreskrivs i aktiebolagslagen. För att säkra sina fordringar är det dessutom vanligt att borgenärer ingår särskilda avtal med bolaget utöver det lagstadgade borgenärsskyddet.² Med andra ord kan – och har – marknaden reglerat behovet av

1. Se t ex SOU 2008:49 s 90, prop. 2019/20:21, s 10.

2. Prop. 2019/20:21 s 11.

borgenärsskydd på egen hand.³ Genom ett totalt avskaffande av det minimistadgade aktiekapitalet skulle prissättningen på kapital överlåtas helt till marknaden, vilket skulle göra prissättningen helt oberoende av inblandning av statlig reglering.⁴ Givetvis är marknaden mer lämpad att avgöra hur mycket bundet kapital ett bolag behöver, än lagstiftaren är.

För det tredje skulle en sänkning av aktiekapitalet ha en kostnadsänkande effekt. De bolag vars verksamhet kräver extern finansiering vidtar, som framgår ovan, redan nu åtgärder för att skapa förutsättningar för goda kreditvillkor. För dessa bolag gör det lagstadgade minimikravet ingen skillnad i monetära termer. För bolag vars verksamhet inte kräver extern finansiering är det lagstadgade minimikravet emellertid av stor betydelse. Dels kan det innebära ett hinder mot att över huvud taget starta verksamhet. Dels kan det innebära att pengar reserveras, som annars kunde ha investerats på något annat – för verksamheten mer relevant – sätt. Statistik tyder på att andelen nystartade bolag som saknar extern finansiering, och därmed inte är i behov av ett aktiekapital, uppgår till inte mindre än 80 procent.⁵ För dessa bolag utgör aktiekapitalet med andra ord ett hinder mot investeringar i verksamheten som kan generera vinst och tillväxt.

Erfarenheter från andra länder talar även sitt tydliga språk. I närområdet kan Finland nämnas som ett exempel. I samband med att Finland sänkte sina krav på aktiekapitalet år 2006 har det enligt statistik från finska Patent- och Registerstyrelsen bildats fler nya aktiebolag, men även totalt fler nya företag.⁶ I januari 2019 beslutade Finland att helt avskaffa kravet på att det i ett privat aktiebolag ska finnas ett aktiekapital.⁷ Även i EU har trenden gått mot allt lägre kapitalkrav. Enligt siffror från 2019 kan ett privat aktiebolag bildas helt utan aktiekapital eller med ett kapital på 1 euro i 19

3. A a s.

4. Jfr Remissyttrande 2009-01-30 Juridiska fakultetsnämnden (JURFAK 2008/09).

5. Prop. 2019/20:21 s 11.

6. A a s.

7. Se finska regeringens proposition RP 238/2018 rd, finska riksdagens ekonomiutskotts betänkande EkUB 25/2018 rd och finska riksdagens svar RSv 206/2018 rd.

av EU:s medlemsländer, däribland Tyskland, Belgien, Luxemburg och Nederländerna.⁸ Sverige borde följa den här utvecklingen.

Olyckskorparna har fel om riskerna med ett avskaffande

Det finns huvudsakligen två skäl som brukar anföras för förekomsten av ett aktiekapital: skyddet för bolagets borgenärer och det så kallade seriositetsskyddet. Ofta används dessa som skäl för att klamra sig fast vid gällande reglering. Som framgår nedan finns dock övertygande evidens på att dessa syften inte alls uppfylls med gällande reglering.

Aktiekapitalets borgenärsskyddande funktion bygger på tanken att kapitalet i bolaget ska fungera som en säkerhet för borgenärernas fordringar på bolaget. Genom aktiekapitalet tillförsäkras bolagets borgenärer att det vid varje givet tillfälle kan antas finnas en viss likviditet i bolaget vid en eventuell konkurs.⁹ På så sätt, menar förespråkarna av aktiekapitalkravet, sänks kostnaderna för kreditgivning i samhället genom att borgenärerna tillförsäkras en lagstadgad kredittrygghet.

Eftersom aktiekapitalet redan i dag är mycket lågt kan det starkt sättas i fråga om denna borgenärsskyddande reglering över huvud taget har någon effekt. Som framgår ovan är det redan i dag tydligt att borgenärer i allmänhet inte tillmäter skyddet någon betydelse, utan kräver särskilda avtalslösningar. Detta tyder med all önskvärd tydlighet på att borgenärerna redan har slutat tillmäta det lagstadgade borgenärsskyddet betydelse, eftersom det helt enkelt är för lågt. De som förespråkar ett behållit aktiekapitalkrav av borgenärsskyddsskäl har med andra ord minst sagt en retorisk uppförsbacke att ta sig över. För en verklig borgenärsskyddande effekt skulle kravet behöva höjas väsentligt från dagens nivåer, vilket skulle få allvarliga effekter på nyföretagandet i Sverige.

8. Prop. 2019/20:21 s 7.

9. 25 kap. aktiebolagslagen.

För att åskådliggöra ovan förda resonemang kan följande beaktas. Sedan 2020 års ändring, är aktiekapitalkravet för privata bolag 25 000 kr. När aktiekapitalet infördes i den svenska aktiebolagslagen år 1910 var kravet på aktiekapital 5 000 kronor, vilket i dagens penningvärde motsvarar cirka 270 000 kronor.¹⁰ Då–1910–kunde kapitalet i bolaget med andra ord användas som en säkerhet för bolagets lån. I dag ligger den främsta borgenärsskyddande funktionen i att reglerna om tvångslikvidation och personligt betalningsansvar inträder när hälften av aktiekapitalet i bolaget är förbrukat, vilket innebär att aktiebolaget vid denna tidpunkt antingen ska avvecklas eller fortsätta drivas med personligt betalningsansvar som följd.¹¹ Eftersom gränsvärdet för aktualiserande av dessa regler har sänkts till en så låg nivå som 12 500 kr, kan effektiviteten i borgenärsskyddet dock starkt sättas i fråga. Snarare kan effekten befaras vara en så frekvent tillämpning av reglerna om tvångslikvidation och personligt betalningsansvar att fördelarna med att fler kan använda sig av aktiebolag som associationsform i praktiken undanröjs.¹²

Aktiekapitalets funktion som skydd mot oseriös användning av aktiebolagsformen bygger på tanken att kravet på ett minimikapital skrämmer bort en oseriös eller kriminell användning av bolagsformen. Enligt vår mening kan det dock starkt ifrågasättas huruvida en sådan funktion har empirisk bäring.

För det första kan det konstateras att med ett aktiekapitalkrav som är så lågt som 25 000 kr, är det bara en marginell skara ”oseriösa användare” som kan tänkas utestängas från bolagsformen. Om man verkligen har för avsikt att begå ekonomisk brottslighet är 25 000 kr i aktiekapital knappast ett effektivt avskräckande verktyg. Här kan samma resonemang som ovan förts om aktiekapitalets borgenärsskyddande funktion anföras. Det är sannolikt att seriositetsskyddet var

10. Remissyttrande 2019-07-01 Juridiska fakultetsnämnden (JURFAK 2019/32).

11. 25 kap. 13 och 18 §§ aktiebolagslagen (2005:551).

12. Jfr Remissyttrande 2019-07-01 Juridiska fakultetsnämnden (JURFAK 2019/32).

reellt och fungerande år 1910, när aktiekapitalet i dagens penningvärde hade motsvarat 270 000 kronor. I dag är det (förhoppningsvis) ingen som på allvar anser att ett aktiekapitalkrav av den storleken är praktiskt genomförbart eller ens önskvärt.

För det andra kan det konstateras att det inte finns någon evidens för att låga kapitalkrav skulle öka antalet oseriösa användningar av bolagsformen. Inget tyder på att den ekonomiska brottsligheten i aktiebolagsform är mer frekvent förekommande i länder som England, Finland och USA, där aktiekapitalkraven är mycket lägre än i Sverige. Snarare visar erfarenheter av införandet av regleringar i syfte att förhindra vissa förfoganden av associationsformen, att sådana snarare tenderar att öka de samhälls-ekonomiska kostnaderna än att minska kostnaderna för illojala utnyttjanden av bolagsformen.¹³ Därtill ska läggas att det finns många andra rättsliga verktyg för att komma åt just oseriösa och brottsliga förfoganden av aktiebolagsformen, såväl straffrättsliga som civilrättsliga. Som civilrättsligt verktyg kan nämnas den associationsrättsliga läran om ansvarsgenombrott, som bland annat gör det möjligt att ålägga bolagets företrädare personligt betalningsansvar vid förfoganden av aktiebolagsformen som syftar till att kringgå svensk lag.¹⁴ Rent brottsliga förfoganden av aktiebolagsformen kan givetvis grunda straffansvar enligt såväl brottsbalken som specialstraffrättslig lagstiftning.

13. A a.

14. Se det s.k. ansvarsgenombrottsinstitutet, tillämpat i bl a NJA 2014 s 877 & NJA 1947 s 647.

Hur bör en mer ändamålsenlig reglering utformas?

Som framgått kan det stark sättas i fråga om det nuvarande kravet på 25 000 kronor i aktiekapital över huvud taget fyller någon funktion, samtidigt som det leder till hinder och kostnader för framförallt nystartade företag. Istället för att ha kvar ett symboliskt kapitalkrav som inte fyller någon verklig funktion anser vi att kapitalkravet bör avskaffas.

Med ett avskaffande av aktiekapitalet följer en rad nödvändiga följdändringar, viktigast av dessa är konsekvenserna för reglerna i aktiebolagslagens 25 kapitel om tvångslikvidation och personligt betalningsansvar. Reglerna syftar till att skydda bolagets borgenärer och innebär förenklat att bolaget kan tvångslikvideras samt att bolagets företrädare kan åläggas personligt betalningsansvar om mer än hälften av det bundna aktiekapitalet (12 500 kr) är förbrukat. Vi menar att dessa regler, som i samband med ett avskaffande av aktiekapitalet tappar sin funktion, bör ersättas med så kallade wrongful trading-reglering efter brittisk modell.

Den brittiska wrongful trading-regleringen är en civilrättslig påföljdsreglering som återfinns i avsnitt 214 Insolvency Act 1986. Regleringen möjliggör för utkrävande av personligt betalningsansvar av bolagsföreträdare som genom vårdslöst agerande har skadat bolagets borgenärer. Rekvisiten för ansvar är att (a) bolaget har gått i konkurs, (b) företrädaren, vid någon tidpunkt före likvidationen, insett eller borde ha kommit till slutsatsen att en likvidation på grund av insolvens var oundviklig, samt att (c) företrädaren agerade i egenskap av företrädare för bolaget vid denna tidpunkt. En svensk wrongful trading-reglering,

upprättad efter brittisk modell, skulle med andra ord innebära att aktiebolagets styrelse och verkställande direktör kan begäras personligt betalningsansvariga till bolagets konkursbo om de oaktsamt eller medvetet fortsatt driva bolaget trots att bolaget var insolvent.¹⁵

Våra reformförslag

- Avskaffa eller sänk kravet på aktiekapital för privata aktiebolag till 1 krona.
- Avskaffa reglerna om tvångslikvidation av aktiebolag och inför istället en wrongful trading-reglering som gör leda möter i bolagets ledning personligt betalningsansvariga till bolagets konkursbo vid oaktsamt fortsatt drivande av verksamheten.

15. Stattin & Eklund, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, s 304. Se även Remissyttrande 2019-06-28 Sveriges advokatsamfund (R-2019/0949), s 4.

Minska antalet kockar i soppan – inför en servicemyndighet för uppgiftslämnande

Tillväxten hämmas av den administrativa bördan

Företagens kostnader för efterlevnad och administrering av regler och lagar ökar med en (1) miljard kronor om året enligt en rapport från Tillväxtverket 2017.¹⁶ Samma myndighet har konstaterat att lagar och regler är ett av största tillväxthindren för företag.¹⁷ Dagens byråkratiska system skadar inte bara svensk ekonomi och företagande genom de kontinuerligt ökande kostnaderna. Det gör även att småföretagare väljer att inte utöka verksamheten, vilket gör att Sverige går miste om såväl anställningstillfällen som skatteintäkter. Företag som växer är de företag som i störst utsträckning upplever att regelbördan är ett hinder för verksamheten.¹⁸ Enligt Företagarna skapas fyra av fem jobb i småföretag.¹⁹ Att minska företagets administrativa börda är därför avgörande för att skapa fler arbetstillfällen i Sverige.

Därför behövs en uppgiftslämnarmyndighet

För att på långt sikt lösa problemet med hämmad företagstillväxt behöver reglerna förenklas. Kortsiktigt kan andra lösningar vara aktuella för att lösa den skenande ökningen av administrativa kostnader.

I dag behöver företag ofta lämna samma uppgift till olika myndigheter på grund av bristen på samordning mellan myndigheter. Uppgifterna kan vara så enkla som adresser eller postnummer, vilka måste skickas in löpande till över 90 olika

16. Tillväxtverket, Regler som påverkar företagets ekonomi och konkurrenskraft, 2017.

17. Tillväxtverket, Regler som tillväxthinder och företagets kontakter med offentliga aktörer, 2015 s. 32.

18. Tillväxtverket, Regler som tillväxthinder och företagets kontakter med offentliga aktörer, 2015 s. 15.

19. Bongard, Välfärdsskaparna, Företagarna, 2019, s 6.

myndigheter som företagen har kontakt med. Bristen på samordning mellan myndigheterna beror bland annat på att myndigheterna faktiskt missgynnas av att dela uppgifter med varandra. Myndigheterna fakturerar varandra för att dela med sig av uppgifter, varför det är bättre för en myndighets budget att begära att företaget skickar in samma uppgift ytterligare en gång.

För företagen är detta en enorm tidstjuv. Småföretagare lägger cirka 10 timmar per vecka på myndighetsrelaterad administration,²⁰ vilket är alldeles för mycket. För att underlätta för företagen behöver staten göra vad den kan för att förenkla hanteringen av uppgifter.

År 2013 presenterades Uppgiftslämnarutredningen, där ett förslag lades fram om en särskild uppgiftslämnarmyndighet. Enligt förslaget ska myndigheten verka samordnande mellan myndigheter samt ge service åt företagen.²¹ Förslaget blev dock starkt kritiserat av remissinstanserna, särskilt de statliga myndigheterna. Bland annat påpekades att utredningen inte tillräckligt hade undersökt en eventuell ökad kostnad för myndigheterna på grund av förslaget.²² Myndigheterna frågade sig ifall de förväntades att anpassa sig efter det nya sättet att förenkla för företagen.²³

Vi menar att remissinstanserna missade poängen med utredningens förslag – att minska den administrativa bördan för svenska företag. Fokuset hamnade för starkt på myndigheternas egna verksamhet utan en förstärkelse för helheten.

En befogad fråga är om det verkligen är befogat att instifta en till myndighet. Att göra staten större är givetvis inget självändamål – tvärtom är det vår uppfattning att staten i många avseenden redan i dag är för stor. Det är dock vår mening att risken för ökade statliga utgifter framstår som små i relation till de samhällsekonomiska vinster som förslaget kommer

20. Bongard & Fond, Myndighetsrankning 2019, Företagarna, 2019.

21. SOU 2013:80.

22. Remissvar Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80) Bolagsverket.

23. Remissvar Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80) CSN.

att medföra. Utfallet i form av utgifter och samhällsekonomiska vinster behandlas framåt i texten. Ur ett större perspektiv bör man se instiftandet av myndigheten som ett försök att göra det lättare för svenska företagare. Med Uppgiftslämnarmyndigheten kommer företagens kontakt med den statliga byråkratin att minska avsevärt. Därtill förhindras de myndighetinterna samarbetsvårigheterna när där företagen får en fast kontaktmyndighet att vända sig till för att lämna uppgifter. Vår sammantagna bedömning är att införandet av en uppgiftslämnarmyndighet skulle ha starkt positiva effekter för det svenska företagsklimatet genom att minska företagets administrativa börda.

Vad kostar det?

Vid en uträkning av vad kostnaden för att inrätta myndigheten skulle landa på, bedömde utredningen att den årliga kostnaden för myndigheten skulle ligga på 10-20 miljoner. Investeringskostnaden för IT-miljön uppskattades till 39 miljoner. Därtill ska läggas en årlig driftskostnad på 21 miljoner.²⁴ För att justera mot inflation används prisbasbeloppet för IT-miljön och inkomstbasbeloppet för kostnaden för myndigheten.²⁵ Sammantaget landar detta på en total årlig kostnad för myndigheten på 41,5 miljoner kronor, vid 2019 års priser och en engångsinvestering på 45 miljoner.

Om man ska bemöta myndigheternas oro kring ökade kostnader kan vi räkna vad det skulle kosta att anställa en samordnare på varje myndighet. Detta bör inte bli fallet men för att ta höjd för en eventuell svår samordning. För att det ska vara jämförbart används skiktgränsen för statlig inkomstskatt på 43 600 vilket är en vanlig gräns för många egenföretagare att ta ut som lön. Det är viktigt att vi använder samma lönekostnader på båda sidor då vi senare i texten kommer jämföra detta med den alternativkostnad som finns hos företagen.

24. SOU 2013:80.

25. SCB, statistikdatabasen.

Kostnaden beräknas utifrån Tillväxtverkets siffror för att beräkna kostnad för lön, lönebikostnader (sociala avgifter, pension mm.) och indirekta kostnader (lokalkostnader, försäkringar, reception, fruktkorgar mm.). Beräkningen kan ses nedan där resultatet blir 873 880 vilket framåt kommer avrundas till 875 000.

Månadslön vid skiktgränsen x antal månader per år x lönebikostnader x indirekta kostnader=

$$43\ 600 \times 12 \times 1.4524 \times 1,15 = 873\ 880$$

Den totala årliga kostnaden för samordningen för alla 90 myndigheter skulle bli 78,75 miljoner adderat med 45 miljoner för engångsinvesteringen blir 123 750 000.

För att beräkna alternativkostnaden för alla företagare beräknas ut vad en kostnad det är för en egenföretagare att lägga en timme på administration istället för att arbeta med verksamhet som leder till ökad försäljning. Inkomsten blir densamma på 43 600. Årsarbetstiden varierar mellan år beroende på helgdagar med mera. Utan att räkna med semester är för en 40 timmars arbetsvecka årsarbetstiden 2080 timmar. Lönebikostnaderna och de indirekta kostnaderna räknas densamma som tidigare vilket leder till 875 000 kr per år. Timlönen för företagaren blir då 875 000 kr genom 2080 timmar vilket blir 420 kr/h. Vi har i Sverige 346 000 företag med över en anställd.²⁶ För varje timme företagen i stort skulle kunna vinna på att förenkla inlämningen av uppgifter till staten är deras gemensamma alternativkostnad 145 miljoner. Detta att jämföra med de 123,75 miljonerna som skulle vara kostnaden för staten Med tanke på att företag lägger i snitt 10 timmar i veckan på administration kan man anta att det kommer bli större tidsvinster än bara en timme.

Fördelen med att förenkla företagens administration är också att de kan lägga mer tid på sin verksamhet och utveckla den. Tillväxtverket har, som tidigare presenterats, visat att det är just regelbördan som gör att

26. A a s.

många företag tvekar på att utöka verksamheten²⁷ och Företagarna har utöver det visat att fyra av fem arbeten skapas bland småföretagen.²⁸ Detta är alltså en reform vilken är i självfinansierad ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och kan leda till att fler företag tar steget och växer.

Våra reformförslag

- Inför Uppgiftslämnarmyndigheten – en servicemyndighet för företagens uppgiftslämnande
- Budgetera för anpassning och samordning mellan myndigheterna som påverkas av den nya servicemyndigheten.

27. Tillväxtverket (2017), Regler som påverkar företagens ekonomi och konkurrenskraft.

28. Bongard, Välfärdsskaparna, Företagarna s 6.

Det ska vara ”lätt” att misslyckas – reformer för en mer företagarevänlig insolvenslagstiftning

Insolvenslagstiftningens betydelse för entreprenörskapsklimatet

Insolvenslagstiftning är ett samlingsbegrepp för de lagar och regleringar som aktualiseras när ett företag är på obestånd. I grunden har insolvenslagstiftningen två huvudsakliga syften: att skydda företagets borgenärer samt att skapa förutsättningar för en ekonomiskt effektiv allokering av kapital i samhället.

En ekonomiskt effektiv insolvenslagstiftning utmärks för det första av att den försätter företag som är ekonomiskt olönsamma i konkurs, och samtidigt möjliggör för lönsamma företag att fortsätta bedriva verksamhet.²⁹ Utifrån rättsekonomisk teori kan detta förklaras med att det endast är ekonomiskt effektivt att försätta ett bolag i konkurs om värdet av att driva bolaget vidare är lägre än att avveckla det och dela ut tillgångarna till borgenärerna.³⁰ För det andra skapar den en balans mellan borgenärs- och gäldenärsskyddsintressen. Om skyddet för företagets borgenärer är otillräckligt försvagas incitamenten att låna ut kapital till företag, vilket bromsar företagande och tillväxt. Om skyddet å andra sidan är för rigoröst, försvagas incitamenten att ta risken att starta och driva företag. Risken att drabbas av personligt betalningsansvar eller att förlora inventerat kapital i en konkurs blir i ett sådant system så hög att enskilda inte är villiga att satsa tid, energi och kapital på att starta och driva företag.

29. Ström & Zackrisson, Rätten att misslyckas, s 23, Henrekson & Stenkula, Entreprenörskap, s 54.

30. Eger, European Journal of Law and Economics 2001, s 37 f.

Forskning visar på ett tydligt samband mellan utformningen av insolvenslagstiftningen och antalet individer som väljer att driva företag.³¹ En mer gäldenärsinriktad insolvenslagstiftning tenderar att ha en positiv effekt på benägenheten till entreprenörskap.³² Inte bara mängden, utan även kvaliteten i entreprenörskapet påverkas positivt av en mer tillåtande insolvenslagstiftning.³³ Rädslan för konkurs utgör ett av de viktigaste skälen till att enskilda inte startar företag i Sverige.³⁴ Inom den nationalekonomiska forskningen är det vidare klarlagt att aktörer tar motgångar hårdare än vinster. Benägenheten att starta ett företag är med andra ord i hög grad styrt av hur riskfylld den insolvensrättsliga regleringen framstår som för den enskilde.³⁵

I Sverige har lagstiftningen traditionellt sett präglats av en slag sida åt borgenärsskyddsintresset, vilket har motiverats med att det gynnar företagets möjligheter att få lån med låga räntor.³⁶ Det ensidiga fokuset på borgenärsskydd har emellertid lett till en lagstiftning som sammantaget har stora brister när det kommer till dess påverkan på entreprenörskapsklimatet. I en undersökning genomförd av Entreprenörskapsforum, uppger drygt 35 procent av de tillfrågade att rädslan att misslyckas ekonomiskt hindrar dem från att starta ett företag.³⁷ Den obalans som den svenska regleringen uppvisar har med andra ord en dokumenterat negativ effekt på entreprenörskapsklimatet i Sverige. Nedan listas tre områden som enligt oss är särskilt angelägna för lagstiftaren att se över.

31. SOU 2016:72 s 130 not 4.

32. Tillväxtanalys PM 2015:02 s 17 ff.

33. Karlsson-Tuula, IoT 2016 s 87.

34. Falkenhall & Wennberg, Ekonomisk debatt 2010, s 49 med ref.

35. Tversky & Kahneman, The Quarterly Journal of Economics 1991, s 1039 ff.

36. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (dnr 2014/018).

37. SOU 2016:72 s 130.

Staten behöver ingen fiskal gräddfil – avskaffa det skatterättsliga företrädaransvaret

Det skatterättsliga företrädaransvaret regleras i 59 kap 12–15 §§ skatteförfarandelagen. Regleringen innebär att en styrelseledamot eller verkställande direktör för ett företag kan göras personligt ansvarig företagets obetalda skatteskulder om han uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte betalat dessa senast på förfallodagen. Företrädaransvaret har under lång tid varit föremål för kritik, såväl från akademien³⁸ som från politiken,³⁹ civilsamhället⁴⁰ och näringslivet.⁴¹ I praktiken har företrädaransvaret endast en praktisk effekt: att ge staten bättre förutsättningar än alla andra borgenärer att få utdelning på en konkursfordran – något som har rönt regleringen den träffande beskrivningen “en fiskal gräddfil utan legitimitet”.⁴² Kritiken kan sammanfattas på följande sätt.

För det första har regleringen en konkursdrivande effekt. Ett företag som befinner sig i tillfällig likviditetskris, och därmed inte kan betala sina skatteskulder, blir automatiskt föremål för företrädaransvar. För att undgå personligt betalningsansvar måste styrelsen i företaget vidta så kallade ”verksamma åtgärder”, vilket innebär att senast på förfallodagen för skatteskulderna begära bolaget i konkurs, ställa in samtliga betalningar eller ansöka om företagsrekonstruktion.⁴³ Detta innebär att många företag som tillfälligtvis inte har medel för att betala sina skulder begärs i konkurs, helt enkelt för att företagets styrelse vill undvika personligt betalningsansvar. I många fall görs detta trots att företaget är både vinstdrivande och livskraftigt, men på grund av oförutsedda händelser, till exempel en obetald kundfordran, har en tillfällig likviditetskris. Istället för att fortsätta bedriva en affärsverksamhet som

38. Österman, Företrädaransvar – kan det avskaffas?

39. Bet 2014/15:SkU20, bet 2017/18:SkU12.

40. Krassén, Företrädaransvaret behöver förändras: 12 fall från verkligheten.

41. Olofsson m fl, Ta bort det skatterättsliga företrädaransvaret, Dagens Industri 4/5-2020, <https://www.di.se/debatt/ta-bort-det-skatterattsliga-foretradaransvaret/>, tillgänglig: 2021-02-23.

42. Persson Österman & Svernlöv, Skatterättsligt företrädaransvar – fiskal gräddfil utan legitimitet?

43. Lodin m fl, Inkomstskatt: en lärobok i skatterätt, s 742.

genererar vinst till bolagets ägare och skattemedel till statskassan, konkurssätts bolaget och kapitalet skiftas till borgenärerna.

För det andra har regleringen en avskräckande effekt på benägenheten till företagande. Aktsamhetsnormen för att undvika personligt betalningsansvar är mycket sträng, inte bara ska styrelsen känna till samtliga förfalldagar för skatteskulder, den ska dessutom kontrollera att alla skatteskulder är korrekt beräknade och betalade innan förfalldagen.⁴⁴ De utdömda summorna är ofta mycket stora – det rör inte sällan miljonbelopp.⁴⁵ Som ovan beskrivits påverkar risken för personligt betalningsansvar företagares och potentiella företagares benägenhet att starta och expandera sin verksamhet.

För det tredje förhindrar regleringen rekrytering av externa styrelseledamöter. Betalningsansvaret är solidariskt för företagets styrelse och verkställande direktör, vilket innebär att talan kan riktas mot den som har bäst betalningsmöjligheter oavsett graden av personlig skuld.⁴⁶ Detta medför att det blir svårare för företag att locka till sig kompetens i form av externa styrelseledamöter, eftersom de inte vill riskera att träffas av företrädaransvaret.⁴⁷ Effekten är ur ett samhällsekonomiskt perspektiv mycket problematisk, eftersom externa styrelseledamöter främjar tillväxt i företag, bland annat genom att tillhandahålla expertis och nätverk.⁴⁸

För det fjärde kan regleringen antas ha en negativ inverkan på kreditvillkoren för företag. Det skatterättsliga företrädaransvaret innebär att staten intar en särskilt förmånlig ställning i förhållande till andra borgenärer till företaget. Om företrädaransvaret aktualiseras får staten full täckning för sin skattefordran, medan företagets övriga borgenärer inte sällan kan räkna med att inget finns kvar när kapitalet i företaget har skiftats. Den ökade risken för att inte få återbetalning på sin fordran leder till att

44. Persson Österman & Svernlöv, Skatterättsligt företrädaransvar – fiskal gräddfil utan legitimitet? s 73.

45. Persson Österman & Svernlöv, Skatterättsligt företrädaransvar – fiskal gräddfil utan legitimitet? Bilaga 2.

46. Lodin m fl, Inkomstskatt: en lärobok i skatterätt, s 742.

47. SOU 2016:72 s 113 ff, Statskontoret (DNR 2017/196) s 59.

48. Persson Österman, Företrädaransvar – kan det avskaffas? s 19.

borgenärerna tar ut en högre kostnad för kreditgivning, något som i förlängningen har en negativ inverkan på förutsättningarna för företagande.⁴⁹

Mot bakgrund av ovanstående förespråkar vi ett avskaffande av det skatterättsliga företrädaransvaret. Ett avskaffande hade inte medfört några kännbara konsekvenser för statens finanser. År 2018 uppgick intäkterna från företrädaransvaret till ca 0,03 procent av de totala skatteintäkterna.⁵⁰ Att notera är dock att ett avskaffande inte hade medfört ett totalt inkomstbortfall för staten, eftersom det ändå är möjligt för staten att driva in skattefordringar genom reglerna i 25 kap. aktiebolagslagen (2005:551).

Utöka undantagen från utmätning

Den som inte kan betala en skuld kan bli föremål för en utmätning. En utmätning innebär att egendom som tillhör gäldenären säljs för att betala skulden. Att den som inte kan betala sina skulder kan få stå till svars för förbindelsen med sina tillgångar är en självklarhet och en förutsättning för en fungerande kreditmarknad. Den egendom som får undantas en utmätning kallas beneficieegendom, och är föremål för särskild reglering. Syftet med undantaganderätten är att inte försätta den skuldsatte och dennes familj i en oskäligen situation.

Som påpekats ovan har den risk som en entreprenör upplever sig utsätta sig för en avgörande betydelse för beslutet att starta eller utöka en verksamhet – om de negativa följderna av ett misslyckande framstår som alltför stora, minskar benägenheten till entreprenörskap. Därför är det av avgörande vikt att beneficieregleringen utformas på ett sätt som utgör en lämplig avvägning mellan kreditgivarens rätt att få täckning för sin fordran, och den skuldsattes rätt till ett dragligt liv.

Den nuvarande utmätnings- och beneficieregleringen är dessvärre ett exempel på regler som inte lyckas särskilt väl med en sådan avvägning.

49. Falkenhall & Wennberg, Ekonomisk debatt 2010, s 48.

50. SOU 2020:60 s 293 f, Ekonomifakta 2/12–2020.

I praxis har det till exempel ansetts att en bostadsrätt som den skuldsatte endast är delägare i kan utmätas i sin helhet.⁵¹ Vidare har det ansetts att utmätning av fastighet som utgör bostad inte kan hindras om det inte finns andra utmätningsbara tillgångar.⁵² Den skarpa tolkning som reglerna om beneficium har fått i praxis drabbar särskilt familjer till den skuldsatte, som ofta bor tillsammans med denne och alltså utan egen skuld blir bostadslösa. Detta framstår som särskilt oskäligt när utmätningsrätten grundar sig på så kallad dold samäganderätt.⁵³

Vi anser därför att den svenska beneficieregleringen bör reformeras så att det blir lättare att undanta egendom från utmätning när en utmätning drabbar den skuldsattes familj.

En effektivare reglering av företagsrekonstruktioner

Som ovan beskrivits utmärks en effektiv konkurslagstiftning av att den försätter dåliga företag i konkurs, och samtidigt ger företag med en överlevnadspotential möjlighet att fortsätta verksamheten. Om konkurslagstiftningen utformas så att det är alltför lätt att tvingas gå i konkurs kommer detta inte bara ha en negativ effekt på entreprenörskapsklimatet, utan även leda till att livskraftiga företag försätts i konkurs i onödan. Inte minst covid-19 och den ekonomiska kris som pandemin har försatt många företag i har visat på denna baksida av konkurslagstiftningen.

Möjligheten till företagsrekonstruktion fungerar som en ventil eller en sista utväg för företag som befinner sig på obestånd. För ett företag som har ekonomiska problem men som har möjlighet att på sikt överleva, finns företagsrekonstruktion som ett alternativ till att ansöka om konkurs. En lyckad rekonstruktion leder till att företaget når en framgångsrik rekonstruktionsplan eller ett ackord som gör det möjligt att fortsätta

51. NJA 2007 s 455, NJA 2015 s 72.

52. NJA 2010 s 297 I & II.

53. NJA 2006 s 678.

driva verksamheten. Att reglerna om företagsrekonstruktion fungerar väl är därför en viktig pusselbit i en entreprenörsvänlig insolvenslagstiftning.

Den svenska företagsrekonstruktionslagstiftningen är dock långt ifrån effektiv. Kritiken kan sammanfattas i det följande.

För det första används möjligheten att ansöka om företagsrekonstruktion i väldigt liten utsträckning, särskilt bland små- och medelstora företag.⁵⁴

För det andra är andelen lyckade rekonstruktioner låg. Mellan år 2008–2010 misslyckades tre av fyra inledda rekonstruktionsförsök.⁵⁵

För det tredje är det svenska företagsrekonstruktionsförfarandet kostsamt, vilket både utgör ett hinder mot att ansöka om rekonstruktion och drabbar företagets borgenärer hårt om rekonstruktionen misslyckas. Därtill ska läggas att andelen avslutade rekonstruktionsärenden som slutar i konkurs är hög.⁵⁶

För det fjärde finns ett antal brister i handläggningen av företagsrekonstruktionsärenden. Handläggningen är långsam, vilket leder till en inte sällan ekonomiskt förödande tidsutdräkt. Vidare har regleringen kritiserats för att vara svårbegriplig och oförutsägbar. Bland annat har kritik framförts mot att det saknas preciserade lagregler om vad rekonstruktionsplanen ska innehålla, vilket dels har lett till en oklar och spretig praxisbildning i tingsrätterna, dels att ett antal rekonstruktionsförfaranden inleds utan egentliga förutsättningar att genomföras.⁵⁷

För att effektivisera handläggningen, minska kostnaderna samt öka andelen lyckade rekonstruktioner krävs ett antal reformer. För det första menar vi att det är nödvändigt att minska antalet domstolar som hanterar företagsrekonstruktionsärenden. På så sätt ökar kvaliteten och effektiviteten i handläggningen, eftersom kompetensen samlas på färre

54. SOU 2016:72, s 139 ff.

55. A a s.

56. SOU 2010:2, s 73 ff.

domstolar. En effektivare och mer kvalificerad handläggning skulle dessutom minska kostnaderna. Juridiska fakulteten i Uppsala uttryckte i samband med remissbehandlingen av den senaste revideringen av konkurslagen att antalet domstolar bör minskas till högst sju.⁵⁸ Vi instämmer i denna bedömning.

Det är uppenbart att rekonstruktionsförfarandet används i alldeles för liten utsträckning i dag. Ett sätt att öka förtroendet för regeringen och samtidigt göra den lättare och mer känd bland företagare är att samla rekonstruktions- och konkurslagstiftningen till en och samma reglering. I dag hanteras konkurser och rekonstruktioner var för sig i två olika lagar och två olika separata förfaranden vilket kan ge upphov till många praktiska problem och dessutom gör regleringen mindre lättöverskådlig för en företagare. Vi menar därför att företagsrekonstruktionslagen och konkurslagen bör slås samman till en och samma lag – en insolvenslag.

I skrivande stund ligger ett lagförslag för beredning hos Lagrådet, i vilket effektiviseringar av konkurs- och företagsrekonstruktionsförfarandena föreslås. Bland annat föreslås att all skriftlig kommunikation i förfarandet ska ske digitalt. Ett beslut om ackordsförhandling i en företagsrekonstruktion måste i dag kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidning (3 kap. 13 § lagen om företagsrekonstruktion och 19 § förordningen om företagsrekonstruktion), kostnaderna för vilket enligt uppgift från Domstolsverket är betydande. En mer digital handläggning och uppgiftslämning är därför ett välkommet förslag, såväl ur effektiviserings- som kostnadssynpunkt. Ändringarna föreslås träda i kraft i juli 2021.⁵⁹ Därtill föreligger i skrivande stund ett omfattande arbete med att införliva det så kallade insolvensdirektivet i svensk rätt,

57. A a s.

58. Remissyttrande 2020-04-22 Juridiska fakultetsnämnden (JURFAK 2020/1).

59. Lagrådsremiss, En effektivare konkurshantering, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2021/02/en-effektivare-konkurshantering/>, tillgänglig: 2021-02-24.

antaget av europaparlamentet och rådet i juni 2019.⁶⁰ En särskild utredning har tillsatts för att ta ställning till hur reglerna som rör företagsrekonstruktion ska genomföras i Sverige.⁶¹ Rekonstruktionsutredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 26 februari 2021.⁶² Av intresse blir att följa i vilken mån de föreslagna lagändringarna medför förbättringar i den i dag bristfälliga svenska företagsrekonstruktionsutredningen.

Våra reformförslag

- Avskaffa det skatterättsliga företrädaransvaret.
- Minska antalet tingsrätter som är behöriga att handlägga företagsrekonstruktionsärenden till högst sju.
- Slå ihop konkurslagen och företagsrekonstruktionslagen till ett samlat förfarande i en ny insolvenslag.
- Utöka beneficieregleringen så att det blir lättare att undandra egendom från utmätning om det står klart att utmätningen drabbar den skuldsattes familj på ett oskäligt sätt.

60. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019 om ramverk för förebyggande rekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud och om åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare samt om ändring av direktiv (EU) 2017/1132y.

61. Dir 2019:60, Nya regler om företagsrekonstruktion.

62. Ju 2019:07, Rekonstruktionsutredningen.

Källförteckning

Offentligt tryck

SOU 2008:49 Aktiekapital i privata aktiebolag

SOU 2010:2 Ett samlat insolvensförfarande - förslag till ny lag

SOU 2013:80 Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen

SOU 2016:72 Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet

SOU 2020:60 Det skatterättsliga företrädaransvaret – en översyn

Prop 2019/20:21 Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag

Bet 2014/15:SkU20 Skatteförfarande och folkbokföring

Bet 2017/18:SkU12 Skatteförfarande

Ju 2019:07 Rekonstruktionsutredningen

Lagradsremiss En effektivare konkurshantering

Dir 2019:60 Nya regler om företagsrekonstruktion

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser PM 2015:02. Sambandet mellan entreprenörskap och insolvensregler – en analys av internationella index och mått

Tillväxtverket, Regler som påverkar företagens ekonomi och konkurrenskraft, 2017

Tillväxtverket, Regler som tillväxthinder och företagens kontakter med offentliga aktörer, 2015

Statskontorets rapport DNR 2017/196. Översyn av det skatterättsliga företrädaransvaret – med fokus på befrielse och anstånd,

Remissvar Bolagsverket, Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80)

Remissvar CSN, Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80)

Remissvar Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Remiss av Aktiekapital i privata aktiebolag, SOU 2008:49, Dnr JURFAK 2008/09, (SOU 2008:49)

Remissvar Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Promemorian Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag (Ds 2019:6), Dnr JURFAK 2019/32, (Ds 2019:6)

Remissvar Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Konkursförordandet (Ds 2019:31), Dnr JURFAK 2020/1 (Ds 2019:31)

Remissvar Sveriges advokatsamfund, Yttrande över promemorian Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag, R-2019/0949, (Ds 2019:6)

Litteratur

Bongard, René., Fond, Helena., Myndighetsrankning 2019, Företagarna: Stockholm, 2019

Bongard, René., Välfärdsskaparna, Företagarna, 2019

Eger, Thomas, Bankruptcy Regulations and the New German Insolvency Law from an Economic Point of View, European Journal of Law and Economics 2001, s 29–46

Falkenhall, Björn, Wennberg, Karl, Företagare i insolvens och misslyckandets stigma, Ekonomisk debatt 2010 s 48–58

Henrekson, Magnus, Stenkula, Mikael, Entreprenörskap – vad hur och varför, uppl 1:1, Studentlitteratur AB 2016

Karlsson-Tuula, Marie, Entreprenörskap i centrum för insolvenslagstiftningen de lege ferenda, Insolvensrättslig Tidskrift 2016 s 84–90

Krassén, Patrick, Företrädaransvaret behöver förändras: 12 fall från verkligheten, Insamlingsstiftelsen Rättvis skatteprocess 2020

Lodin, Sven-Olof, m fl, Inkomstskatt: en lärobok Del II, uppl 17:2, Studentlitteratur AB 2019

Stattin, Daniel, Eklund, Karin, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, 2 uppl, Iustus Förlag 2017

Ström, Monica, Zackrisson, Marcus, Rätten att misslyckas – en studie av insolvenslagstiftningar i EU och USA samt dess konsekvenser för entreprenörskap, rev uppl, Institutet för tillväxtpolitiska studier 2006

Persson Österman, Roger, Företrädaransvar – kan det avskaffas? Entreprenörskapsforum 2017

Persson Österman, Roger, Svernlöv, Carl, Skatterättsligt företrädaransvar – fiskal gräddfil utan ledigitmitet? Svenskt Näringsliv 2013

Tversky, Amos, Kahneman, Daniel, Loss Aversion in Riskless Choice: a Reference-dependent Model, The Quarterly Journal of Economics 1991, s 1039-1061

Rättsfall

NJA 1947 s 647

NJA 2006 s 678

NJA 2007 s 455

NJA 2010 s 297 I

NJA 2010 s 297 II

NJA 2014 s 877

NJA 2015 s 72

Utländskt tryck

Finska regeringens proposition RP 238/2018 rd

Finska riksdagens ekonomiutskotts betänkande EkUB 25/2018 rd

Finska riksdagens svar RSv 206/2018 rd

Övrigt

Ekonomifakta, Utveckling av statsbudgetens inkomster, <https://www.ekonomifakta.se/fakta/offentlig-ekonomi/statsbudget/statsbudgetens-inkomster/?graph=/13466/1/all/>, (tillgänglig: 2020-12-02)

SCB, statistikdatabasen

Olofsson m fl, Ta bort det skatterättsliga företrädaransvaret, Dagens Industri 4/5–2020, <https://www.di.se/debatt/ta-bort-det-skatterattsliga-foretradarsansvaret/>, (tillgänglig: 2021-02-23).

liberala studenter!

Hantverkargatan 25B
112 21 Stockholm
www.luf.se